

ČETIRI EKONOMISTA U RASPRAVI: EURO DA ILI NE

Za eurozonu se treba pripremiti, a mi...

➔ Hrvatska mora provesti niz reformi kako bi bila konkurentna i kako bi se mogla nositi s izazovima koje sa sobom donosi eurozona. U suprotnom, bit ćemo u problemu. A najvažnija je dilema hoće li uvođenje eura potaknuti gospodarski rast

Marina Karlović Sabolić
slobodnadalmacija.hr

TOMISLAV KRIŠTO/CROPIX

Ako želite nastupati u Ligi prvaka, morate obaviti pripreme, dugo i dobro trenirati i ojačati da se možete nositi s ostalim klubovima. Tako je i s uvođenjem eura.

Hrvatska mora provesti niz reformi kako bi bila konkurentna i kako bi se mogla nositi s izazovima koje sa sobom donosi eurozona. Jer, ako nismo konkurentni, bit ćemo u problemu. Zato euro da, ali...

Tim je riječima poznati ekonomist prof. dr. Mladen Vedriš i predavač na poduzetničkim studijima Effectus slikovito opisao što čeka Hrvatsku kad prihvati euro kao svoju valutu. Na tribini "Euro – da ili ne?", koju je u utorku organizirala Matica hrvatska, on je sve rasprave o tome hoće li kava poskupjeti dvije ili tri kune nakon uvođenja eura nazvao simpatičnima. Ali i upozorio na to da bismo pažnju trebali usmjeriti na puno važniju dilemu: hoće li uvođenje eura potaknuti gospodarski rast i povećati zaposlenost u Hrvatskoj, a time i pomoći u ostvarivanju ciljeva hrvatske ekonomske politike.

Liga prvaka

– Uvođenjem eura Hrvatska će dobiti dozvolu da igra Ligu prvaka. No kako ćemo u toj utakmici proći, ovisi najviše o nama samima. U proteklih dvadeset godina u eurozoni su najbolje prošli "sjevernjaci": Njemačka, Nizozemska, Finska... Oni su zabilježili ubrzane svote rasta BDP-a i zaposlenosti.

Južnjaci poput Italije, Francuske i Portugala su gubitnici. Oni su ostvarili manji rast BDP-a. Zemlje koje se ne mogu nositi s konkurencijom potencijalni su gubitnici – objasnio je Vedriš.

Hrvatskoj, prema njegovim riječima, ostaje manje od godinu dana da to shvati i pokrene reforme kako bi euro imao smisla. U suprotnom, euro će samo petrificirati postojeće stanje. Koje, napominje on, nije dobro.

Predsjednik Hrvatskog društva ekonomista prof. dr. Ljubo Jurčić upozorio je pak na to da je Hrvatska političkom odlukom prihvatila euro, ali da ne postoje analize što će on značiti za pojedine grane industrije. – Realno govoreći, mi od 1993. već imamo cijene u eurima. Naš je tečaj već odavno fiksiran na 7,5 kuna za euro i o tada se nije mijenjao. Olovka se nekada proizvodila za jedan euro po komadu, no troškovi proizvodnje u međuvremenu su rasli, a to nije pratilo tečaj. Oni danas iznose 10 kuna po olovci, no naše je tvrtke i dalje prodaju za jedan euro, odnosno sedam i pol kuna, i zato na njoj gube.

U Europi se trošak proizvodnje zbog ulaganja u nove tehnologije smanjio sa sedam i pol na pet kuna, pa je njihov proizvod konkurentan i profitabilan, a naš proizvodi gubitke – objasnio je Jurčić. Zato, prema njegovim riječima, Hrvatska danas ima izvoz od 30 posto BDP-a, a sjeverne zemlje Eurozone 60 posto BDP-a. – Slovenija je rasla dvostruko brže od Hrvatske. Otkad su prihvatili euro stagniraju, no spašava ih to što imaju veću stopu rasta od prosjeka Europe. Mi smo cementirani na pozicijama na kojima se sada

MLADEN VEDRIŠ
U 20 godina u eurozoni su najbolje prošli 'sjevernjaci': Njemačka, Nizozemska, Finska... Oni bilježu ubrzani rast. Južnjaci poput Italije, Francuske i Portugala su gubitnici

DRAGO JAKOVČEVIĆ
Češka, Mađarska i Poljska ostale su izvan eurozone, a ne ide im nimalo loše. Hrvatska bi trebala prihvatiti fiskalnu uniju tek kad hrvatski javni dug uđe u zajednički javni dug EU-a. Tek tada bi euro u Hrvatskoj imao smisla

nalazimo i nije isključeno da će nam EU, kad uđemo u eurozonu, dati nekoliko milijardi eura tek toliko da imamo što jesti i piti. Hrvatska će biti Kosovo u Europi, a Europa će se nastaviti razvijati – upozorio je na nimalo svijetle perspektive Jurčić. On sam naglasio je da je za uvođenje eura kad Hrvatska za njega bude spremna.

Obveza iz 2013.

Glavni direktor Hrvatske udruge poslodavaca Damir Zorić podržao je pak uvođenje eura, upozorivši na to da je cijena rada, onaj bruto 1 i 2 koji se plaća na plaću, u Hrvatskoj još uvijek previsok.

– Na uvođenje eura obavezali smo se još 2013., kad smo ušli u Eurozonsku uniju. To je kao kad ulazite u katolički brak i onda nakon nekoliko godina kažete da ne želite imati plodove toga braka, odnosno djece. Ne ide to tako. Naši su problemi produktivnost i tehnološko zaostajanje. Euro je instrument da nam bude bolje i zato ga trebamo iskoristiti – ocijenio je Zorić. I pritom iznio zanimljivo pitanje.

– Što Hrvatska danas može ponuditi u odnosu na ostale države? Mi nemamo Škodu kao Česi, niti smo pozvali Hyundai i Kia, kao što su to učinili Slovaci. Hrvatska će se spasiti kad politika počne gurati dobre, a prestane spašavati loše.

Mi danas imamo dva jednoroga koji su nastali mimo bilo kakve politike: Infobip, u kojemu, vjerujem, ni ne znaju tko je ministar financija, i Rimac, koji je izgarao stvorio tvrtku koja danas vrijedi milijardu. Takve projekte trebamo poticati – zaključio je Zorić.

Prof. dr. sc. Drago Jakovčević s Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu nije krio

svoju rezervu prema uvođenju eura.

– Suverenost svake zemlje vidi se u njezinoj zastavi, grbu, himni, vojsci, policiji i novcu. Mi držimo ruku na srcu dok pjevamo "Lijepu našu", a odričemo se svojeg novca – upozorava Jakovčević.

Vrijednost vlastite valute pokazuje se, naglasio je on, u vremenima kriza, kad treba financirati proračunski deficit i potaknuti rast. To najbolje pokazuju primjeri Ujedinjenog Kraljevstva i Španjolske nakon velike gospodarske krize 2008. godine.

Britanski primjer

Tada je javni dug u obje zemlje osjetno narastao. U Ujedinjenom Kraljevstvu na 90, a u Španjolskoj na 80 posto. Investitori su tada tražili da se Španjolska zadužuje po stopi od 5,32 posto, dok je Ujedinjeno Kraljevstvo imalo stopu od 3,27, što je osjetnih 70 posto manje.

– Za investitore je obveznica Ujedinjenog Kraljevstva bila sigurna obveznica. U slučaju da tamošnja vlada ne bude imala novca, reagirala bi njihova središnja banka. Za Španjolsku, koja ima euro, to nije bio slučaj – istaknuo je Jakovčević, podsjetivši također na to da su u toj krizi zemlje vjerovnici poput Njemačke, Austrije, Nizozemske i Belgije dizale plaće svojim radnicima, dok su ih zemlje dužnici, poput Španjolske, Portugala, Italije i Grčke, smanjivale.

– Češka, Mađarska i Poljska ostale su izvan eurozone, a ne ide im nimalo loše. Hrvatska bi trebala prihvatiti fiskalnu uniju tek kad hrvatski javni dug uđe u zajednički javni dug EU-a. Tek tada bi euro u Hrvatskoj imao smisla – zaključio je Jakovčević. ●

DAMIR ZORIĆ
Naši su problemi produktivnost i tehnološko zaostajanje. Euro je instrument da nam bude bolje i trebamo ga iskoristiti. Što Hrvatska danas može ponuditi u odnosu na ostale države?

LJUBO JURČIĆ
Cementirani smo na sadašnjim pozicijama i nije isključeno da će nam EU, kad uđemo u eurozonu, dati nekoliko milijardi eura tek toliko da imamo što jesti i piti. Hrvatska će biti Kosovo u Europi, a EU će se razvijati